

Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU16

Utökade möjligheter för Skatteverket att bekämpa brott

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ska utvidgas så att den även omfattar brott som har en koppling till användandet av falska eller manipulerade handlingar. Bland de brott som föreslås läggs till i den s.k. brottskatalogen i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ingår olovlig identitetsanvändning, urkundsförfalskning och osant intygande. För att omfattas av lagen ska gärningen avse en uppgift eller handling i ett ärende hos Skatteverket. Därutöver föreslås att brott enligt lagen som straff för penningtvättsbrott ska omfattas av Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:12 Utökade möjligheter för Skatteverket att bekämpa brott.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	7
Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet utökas	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet utökas

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:12.

Stockholm den 25 april 2019

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Hillevi Larsson (S), Helena Bouveng (M), Bo Broman (SD), Tony Haddou (V), David Lång (SD), Patrik Lundqvist (S), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Joar Forssell (L), Eric Westroth (SD), Rebecka Le Moine (MP), Kjell Jansson (M), Sultan Kayhan (S) och Viktor Wärnick (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:12 Utökade möjligheter för Skatteverket att bekämpa brott. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Ärendet och dess beredning

Den 15 november 2012 beslutade regeringen (dnr Fi2012/04241/S3) att ge Skatteverket i uppdrag att utreda bl.a. behovet av författningsändringar i de lagar och förordningar som reglerar Skatteverkets behandling av uppgifter i den brottsbekämpande verksamheten. Skatteverket redovisade i en promemoria som lämnades till regeringen den 23 september 2013 den del av uppdraget som avsåg området brottsbekämpning. Flera av de lämnade förslagen behandlades i regeringens proposition Skattebrottsdatalag (prop. 2016/17:89) och har lett till ny lagstiftning bl.a. i form av skattebrottsdatalagen (2017:452). I propositionen anges att regeringen har för avsikt att återkomma till vissa frågor i promemorian där förslag inte lämnats i propositionen eller där förslaget i propositionen är mer begränsat än i promemorian. Dessa frågor behandlades i Skatteverkets promemoria bl.a. som förslag till ändringar i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och i skattebrottslagen (1971:69).

I en ny promemoria som lämnades till regeringen den 23 oktober 2017 lämnade Skatteverket förslag till bestämmelser som innebär att Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ska utökas med ett flertal uppräknade brott samt att uppgifter ska kunna lämnas i större omfattning än i dag mellan Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och andra verksamheter inom Skatteverket. Förslagen i den nya promemorian ersätter i dessa delar vad som föreslagits i den tidigare promemorian.

Propositionen som behandlas i detta betänkande gäller promemorians förslag om utvidgning av det område inom vilket Skatteverket kan bedriva brottsbekämpande verksamhet. Regeringen anser att det finns anledning att återkomma till promemorians förslag som rör ökade möjligheter till uppgiftsutlämnande mellan Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och myndighetens övriga verksamheter.

Regeringen beslutade den 30 augusti 2018 att sända lagförslaget på remiss till Lagrådet. Regeringen har utformat förslaget i enlighet med Lagrådets synpunkter.

Bakgrund

Sedan 1998 har Skatteverket i uppgift att medverka i vissa brottsutredningar samt att bedriva underrättelseverksamhet när det gäller viss brottslighet. Den

brottsbekämpande verksamheten bedrivs inom den s.k. skattebrottsenheten, som är organisatoriskt skild från andra verksamheter inom Skatteverket. Den brottsbekämpande verksamheten är en sådan självständig verksamhetsgren inom Skatteverket som avses i 8 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bakgrunden till att Skatteverket fick i uppgift att bedriva brottsbekämpande verksamhet inom skattebrottsområdet var bl.a. att man förväntades kunna uppnå fördelar i effektiviteten av hanteringen av skattebrottsutredningarna genom den ökade möjligheten att anpassa resurserna i skatteutredningar och i skattebrottsutredningar till varandra. Inrättandet av skattebrottsutredande funktioner vid skattemyndigheterna förväntades också leda till positiva effekter när det gällde den skatterättsliga kompetensen.

I 19 § förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket anges att det vid myndigheten ska finnas en eller flera särskilda enheter för uppgiften att medverka i brottsutredningar. Sedan den 1 januari 2015 bedrivs den brottsbekämpande verksamheten samlat i en och samma skattebrottsenhet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ska utökas och även omfatta olovlig identitetsanvändning, urkundsförfalskning, förvanskning av urkund, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, brukande av falsk urkund, osann eller vårdslös försäkran, osant intygande, brukande av osann urkund, missbruk av urkund eller handling samt förnekande av underskrift, om gärningen avser en uppgift eller handling i ett ärende hos Skatteverket. Verksamheten ska därutöver omfatta brott enligt lagen om straff för penningtvättsbrott.

Det är vanligt att olika brott och brottslig verksamhet hänger ihop. Falsa eller manipulerade handlingar är ofta starten på en lång kedja av brottslighet, såsom olovlig identitetsanvändning, förfalskningsbrott, bedrägerier, penningtvättsbrott, skattebrott och bokföringsbrott. I dag har den brottsbekämpande verksamheten inom Skatteverket, dvs. skattebrottsenheten, befogenhet att självständigt arbeta enbart mot två av dessa brott, skattebrott och bokföringsbrott, samt mot bedrägerier riktade mot ROT- och RUT-systemet. Detta innebär att arbetet inte kan bedrivas på ett effektivt sätt. Om Skatteverket ges möjlighet att verka mot fler brottstyper med anknytning till myndighetens verksamhet skulle Skatteverkets särskilda kompetens inom de egna sakområdena kunna tas till vara i större utsträckning i det brottsbekämpande arbetet.

En utgångspunkt för att utvidga Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet bör vara att brottsligheten är sådan att den typiskt sett ofta har anknytning till Skatteverkets verksamhet. Exempel på sådan anknytning till Skatteverkets verksamhet kan vara att en fysisk person utger sig för att vara en annan person genom att olovligen använda den personens identitetsuppgifter (olovlig identitetsanvändning eller missbruk av urkund eller handling). Ett

annat exempel är att fysiska personer kan använda falska eller förvanskade urkunder i kontakten med Skatteverket (urkundsförfalskning eller brukande av falsk urkund). Syftet kan vara att få en eller flera falska identiteter registrerade. Dessa personer kan sedan med hjälp av dessa falska identiteter exempelvis få obehörig bidrag eller bedriva näringsverksamhet under en falsk identitet. Detta kan vara ett led i eller leda fram till bl.a. bidragsbrott, bedrägeri, skattebrott eller bokföringsbrott.

Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ska således omfatta brott enligt de aktuella bestämmelserna i brottsbalken, om gärningen avser en uppgift eller handling i ett ärende hos Skatteverket.

När det gäller penningtvättsbrott kan det konstateras att de är vanligt förekommande i samband med skattebrott och annan ekonomisk brottslighet. Syftet är att dölja vinning av ekonomisk brottslighet men även att försvåra upptäckt och utredning av sådan brottslighet. Penningtvättsbrott utgör därför en väsentlig del i kedjan av organiserad brottslighet. Enligt regeringens mening finns det därför anledning att utöka brottskatalogen även med brott mot lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, dvs. i huvudsak penningtvättsbrott.

Penningtvättsbrott har ofta en nära anknytning till Skatteverkets verksamhet. Av det skälet saknas det anledning att ange i lagtexten att sådana gärningar måste ha ett visst samband med Skatteverkets verksamhet för att omfattas av katalogen.

Utskottets överväganden

Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet utökas

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om en utvidgad brottskatalog i Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet som nu även ska omfatta olovlig identitetsanvändning, urkundsförfalskning, förvanskning av urkund, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, brukande av falsk urkund, osann eller vårdslös försäkran, osant intygande, brukande av osann urkund, missbruk av urkund eller handling samt förnekande av underskrift om gärningen avser en uppgift eller handling i ett ärende hos Skatteverket. Verksamheten ska därutöver omfatta brott enligt lagen om straff för penningtvättsbrott.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag om en utvidgad brottskatalog i Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet i enlighet med förslaget i propositionen och att verksamheten därutöver även ska omfatta brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott. Utskottet tillstyrker därför propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:12 Utökade möjligheter för Skatteverket att bekämpa brott:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(1997:1024) om Skatteverkets
brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,

4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,

4. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,

5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,

5. 11 kap. 5 § brottsbalken,
6. lagen (2014:836) om näringsförbud, *samt*

*6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,*

7. folkbokföringslagen (1991:481).

8. folkbokföringslagen (1991:481), samt

9. lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott.

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2018:688.